

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KAVAK ve HIZLI GELİŞEN ORMAN AĞAÇLARI
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

SAMSUN (I-77/51 *P. deltoides* Bartr.) KAVAĞI İÇİN HACİM TABLOSU DÜZENLENMESİ ve YOĞUNLUK DEĞERLERİNİN BELİRLENMESİ

GİRİŞ

I-77/51 (Samsun) *deltoides* klonunun, Marmara ve Karadeniz Bölgeleri'ndeki mukayese populetumlarında yapılan araştırmalar, I-214 melez kavağı kadar hızlı büyüdüğünü göstermiştir. Halen Türkiye'de, I-214 ve I-45/51 kavakları yanında, Samsun kavağı ticari kavak ağaçlandırmalarında yaygın olarak kullanılan ve özellikle odun işleyen sanayi sektörünün talebinin karşılanmasında önemli bir paya sahip olan klondur. Bu nedenle, Samsun kavağı ile tesis edilen ağaçlandırmalardan elde edilen ürünün hacmini belirlemek üzere, hacim tablolarına gereksinim duyulmuştur.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Samsun kavağının yaygın olarak yetiştirildiği Orta Karadeniz (Samsun Terme) ve Marmara (Kocaeli ve Trakya Meriç) Bölgeleri'ndeki ağaçlandırmalardan 203 adet ağaç örneklenmiştir. Örneklenen ağaçların gövdeleri ve 5 cm'den kalın dalları birer metrelik seksiyonlara ayrılarak, uçlarından kesitler alınmıştır. Örneklenen ağaçların hacimleri seksiyon yöntemiyle belirlenmiştir. Ağaç hacmini (v), kabuklu göğüs çapı (d) ve ağaç tam boyunun (h) bir fonksiyonu olarak belirlemek için, $v = f(d, h)$ modeli uyarınca regresyon analizleri yapılmış ve çift girişli gövde ve ağaç hacim tabloları düzenlenmiştir.

Ülkemizde Samsun kavağı odunu soymalık tomruk, kerestelik tomruk ve yongalık odun olarak pazarlanmaktadır. Dolayısıyla, ağaç hacim tabloları kadar, ürün çeşitleri hacim tablolarının da düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır. Ürün çeşidi miktarının belirlenmesinde 3m boyunda tomruklama yapıldığı kabul edilmiştir. Elde edilen ürün çeşitleri hacminin ağaç hacmine oranları hesaplanarak, ürün çeşitleri hacim tablosu düzenlemek amacıyla, ürün çeşitleri hacim oranını, kabuklu göğüs çapı ve ağaç tam boyuna göre veren eşitliği belirlenmiştir. Regresyon analizleri sonucunda; seçilen en uygun eşitlikleri kullanarak, 5cm – 50cm arasındaki kabuklu göğüs çapları ve 5m – 36m arasındaki ağaç boyları için, hacim tabloları düzenlenmiştir. Ağaç hacim ve ürün çeşitleri hacim tablolarının bir bölümü Tablo 1 ve Tablo 2'de verilmiştir. Samsun kavağı gövde odunu hacim ağırlık ve tam kuru yoğunluk değerlerini belirlemek için, hacim tablosu düzenlemek amacıyla kesilen ağaçlar arasından 20 adedi örneklenmiştir. Bu ağaçlara ait kesitlerden 507 adet numune olarak alınmıştır. 507 adet numunenin her biri için hacim ağırlık ve tam kuru yoğunluk değerleri belirlenmiştir. Samsun kavağında tam kuru yoğunluk ortalaması 420,942 kg/m³ (0,421 g/cm³) ve hacim ağırlık ortalaması 370,434 kg/m³ (0,370 g/cm³) olarak hesaplanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Samsun klonu için hazırlanmış olan hacim tabloları, Samsun klonu ile tesis edilmiş ağaçlandırmaların hacminin belirlenmesinde kullanılmaktadır. Hacim tablolarının tamamı ve diğer ayrıntılı bilgiler, Kavak ve Hızlı Gelişen Orman Ağaçları Araştırma Müdürlüğü'nün 2007 yılında yayınlanmış olan 204 numaralı "Samsun (I-77/51 *P. deltoides* Bartr.) Kavağı için Hacim Tablosu Düzenlenmesi ve Yoğunluk Değerlerinin Belirlenmesi" adlı yayından temin edilebilir.

Yıl: 2007, Teknik Bülten No: 204 , İZMİT

Proje Lideri: Sacit KOÇER

Proje Yürütücüleri: Ahmet DİNER,
Gökhan ŞENER,

Yazışma Adresi: Kavak ve Hızlı Gelişen Orman Ağaçları Araştırma Enstitüsü, P.K.: 93, 41001 İzmit,/KOCAELİ

Tel: (0 262) 3121135

Faks: (0 262) 3121137

E-posta: kavak@ogm.gov.tr

Web: http://www.kavak.gov.tr